

Analiza zmanjšanja števila čebeljih družin v letih 2007 in 2008

Peter Kozmus*

Spomladi 2008 je zmanjšanje števila čebeljih družin v Sloveniji presešlo običajna ciklična nihanja čebeljega fonda. Zaradi številnih možnih vzrokov (bolezni, nova sredstva za varstvo rastlin, sprememljena kmetijska praksa, podnebne spremembe ...) ni bilo ugotovljeno, kaj je bil poglavitni vzrok tolikšnih izgub čebeljih družin. Ker se utegne obsežnejše zmanjšanje pojaviti tudi to pomlad, v nadaljevanju podajam rezultate analize, ki smo jo na Kmetijskem inštitutu Slovenije naredili v letu 2009 in v kateri smo

morebitnem nakupu ali prodaji čebeljih družin na posamezni lokaciji nismo imeli, zato rezultate podajamo le za skupine. Predvidevamo, da sta prodaja in nakup čebeljih družin znotraj skupin izenačena in da se rezultati navezujejo predvsem na zmanjšanje števila družin.

V analizi smo najprej ugotavljali, ali je bilo zmanjšanje števila čebeljih družin povezano z različnim številom čebeljih družin na posamezni lokaciji (preglednica 1). Zaradi boljše preglednosti smo zmanj-

Preglednica 1: Število čebeljih družin jeseni leta 2007 in 2008, vključenih v analizo in razdeljenih po številu družin na lokaciji

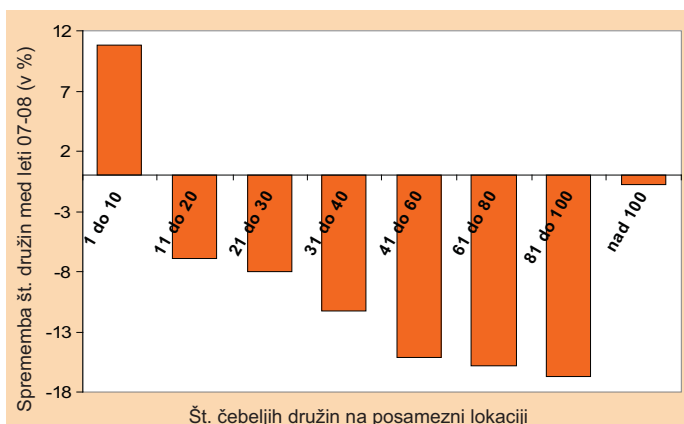
Velikost stojišča	1–10 družin	11–20 družin	21–30 družin	31–40 družin	41–60 družin	61–80 družin	81–100 družin	Več kot 100 družin	Skupaj
Jesen 2007	17.280	28.678	22.718	16.798	6.577	3.489	1.525	2.245	99.310
Jesen 2008	19.146	26.703	20.895	14.911	5.584	2.937	1.270	2.228	93.674

ugotavljali ali je imelo na zmanjšanje števila čebeljih družin ključno vlogo kmetijstvo. V analizi smo ugotavljali vlogo intenzivnega kmetijstva, ki na čebele vpliva tako prek setvene strukture in z njo povezane čebelje paše kot tudi prek rabe fitofarmaceutskih sredstev.

Osredotočili smo se na število čebeljih družin na posamezni lokaciji in pregledali, kje v Sloveniji so se pojavljale izgube. Podatke o številu čebeljih družin, ki so bile jeseni leta 2007 in 2008 nameščene na posameznih lokacijah, nam je posredoval Sektor za identifikacijo in registracijo živali (SIR). Podatkov za pomlad 2008 ni bilo na voljo, ker jih čebelarji takrat nismo sporočali. Podatke smo najprej pregledali in jih uredili za nadaljnjo obdelavo. Tako smo iz baze odstranili podatke o prevoznih enotah, saj nam bi ti zabrisali sliko o problematičnih območjih. Od preostalih podatkov smo uporabili samo podatke za tista stojišča, za katera smo imeli podatke o številu čebeljih družin za obe leti. Podatkov o

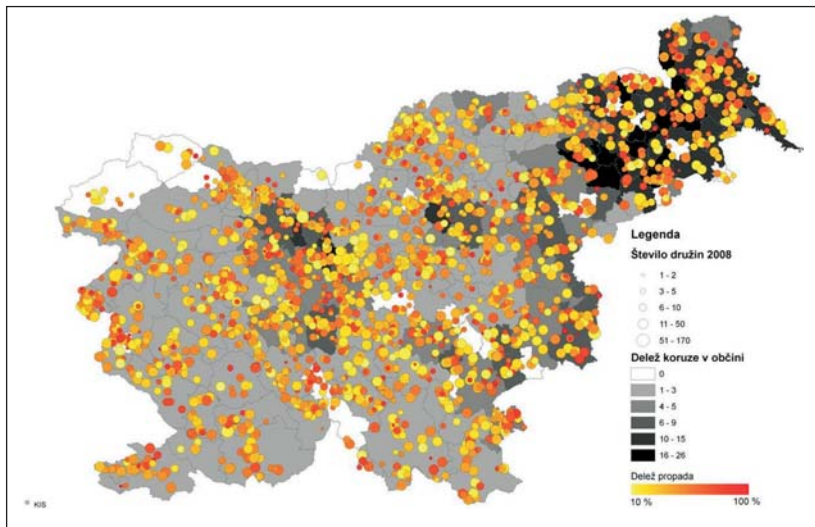
šanje števila družin podali še v deležih in jih prikazali v obliki grafa (slika 1).

Iz grafa je razvidno, da so čebelarji, ki čebelarijo z največ desetimi čebeljimi družinami, v obravnavanem obdobju povečali število svojih družin. Po naši oceni je razlog za povečanje dejstvo, da se število novih čebelarjev v zadnjih letih vztrajno povečuje in da čebelarji, ki čebelarijo z manjšim številom čebeljih družin, izgube laže obnovijo. Nasprotno je

Slika 1: Sprememba števila čebeljih družin med leti 2007 in 2008 v odstotkih glede na število čebeljih družin na posamezni lokaciji

* dr., Kmetijski inštitut Slovenije

Slika 2: Zmanjšanje števila čebeljih družin v letih 2007 in 2008 ter delež zemljišč, posejanih s koruzo, v posamezni občini

pri vseh drugih čebelarjih izguba v jesenskem času še vedno evidentirana. Zmanjšanje je opaznejše pri čebelarjih, ki čebelarijo z večjim številom čebeljih družin (izjema so čebelarji, ki čebelarijo z več kot stotimi čebeljimi družinami), saj ti izgub ne morejo nadomestiti v eni sezoni. Na podlagi dobljenih podatkov ocenjujemo, da je bilo zmanjšanje števila čebeljih družin v letu 2008 pri vseh skupinah čebelarjih približno enako (približno 25 %), vendar so čebelarji svoje izgube različno hitro obnovljali.

V nadaljevanju smo ugotavljali, na katerih območjih so se pojavljala zmanjševanja števila čebeljih družin ter na podlagi podatkov narisali sliko (slika 2). Na njej so poleg podatkov o zmanjšanju števila

nost kmetijske pridelave.

Ugotovitve

Na podlagi opravljene analize izgub čebeljih družin v letih 2007 in 2008 ugotavljamo, da je bilo zmanjšanje števila čebeljih družin v preučevanem obdobju tako veliko, da so bile njegove posledice evidentirane še jeseni leta 2008. Te so bile hujše pri čebelarjih, ki čebelarijo z večjim številom čebeljih družin. Na podlagi grafične predstavitve območij, na katerih so se pojavljale izgube čebeljih družin, ugotavljamo, da so se te pojavljale po vsej državi, povezave med izgubami in intenzivnostjo kmetijske pridelave pa nismo ugotovili. ■

Od jajčeca do matice

Maja Smodiš Škerl*

Vsi jo poznamo. Je mati vseh članov čebelje družine, ki se razvijajo v obdobju njenega plodovitega življenja. Njena vrednost za družino in čebelarja je odvisna od njene sposobnosti vzdrževanja populacije delavk in troto, hkrati pa mora biti sposobna ohranjati obstoj čebelje družine kot skupnosti žuželk. Gre za izvrsten skupek vseh podedovanih lastnosti družine, to je njenih prednikov in tistih, ki jih v obliki semenčic pridobi

po parjenju s troti. Poleg tega nosi veliko odgovornost za lastnosti, kot so barva obročkov, stopnja mirnosti, odpornost proti boleznim, rojenje, gradilno nagnjenje, dolgoživost in druge. Če matico zamenjamo, lahko v pičlih nekaj tednih pričakujemo spremembe v družini.

K hiši prihaja »ta mlada«

Med preleganjem in zasilno zamenjavo matice se delavke odločajo, kateri ličinki bodo preoblikovale celico in ji namenile posebno hrano, da se bo iz

* dr. vet. med., Kmetijski inštitut Slovenije